

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Przewodnik metodyczny dla Opiekunów
Praktyk Pedagogicznych
Wyższej Szkoły Lingwistycznej
oraz
Mentorów szkół partnerskich**

opracowany w ramach projektu
„WSL liderem w efektywnym kształceniu nauczycieli”

Autor opracowania:

Grażyna Zenderowska-Korpus

Spis treści

Wstęp

1. Założenia teoretyczne
2. Cele praktyk pedagogicznych
3. Kompetencje przyszłych pedagogów
4. Efekty kształcenia praktycznego
5. Zadania opiekuna praktyk i mentora
6. Cechy dobrego opiekuna praktyk i mentora
7. Rozwój zawodowy mentora
8. Regulamin i organizacja praktyk
9. Ocenianie i zaliczanie praktyk
 - 9.1. Bieżąca ewaluacja praktyk
 - 9.2. Zaliczanie praktyk
10. Wzory obowiązkowych dokumentów praktyk
11. Dokumenty pomocnicze

Literatura

Wstęp

Od roku 2000 Unia Europejska intensyfikuje wysiłki w celu podwyższenia jakości kształcenia językowego oraz wychowania w placówkach edukacyjnych. W tym kontekście szczególnie ważne staje się przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela podczas praktyk pedagogicznych. Profesjonalne podejście do szkolenia zawodowego prowadzi do przygotowania wszechstronnego, kreatywnego i gotowego do stałego doskonalenia się nauczyciela, potrafiącego odnaleźć się w aktualnej rzeczywistości edukacyjnej.

Niniejszy przewodnik metodyczny jest materiałem pomocniczym dla Opiekunów Praktyk Pedagogicznych ze strony WSL i Mentorów KPSPO uczestniczących w projekcie „WSL liderem w efektywnym kształceniu nauczycieli”.

Przewodnik zawiera opis organizacji i przebiegu praktyk pedagogicznych na potrzeby nauczycieli Wyższej Szkoły Lingwistycznej będących Opiekunami Praktyk jak również Mentorów - nauczycieli szkół z terenu gminy Olsztyn oraz miasta Częstochowa będących uczestnikami projektu w latach 2011-2014.

Przewodnik prezentuje zestaw zagadnień, które mogą stanowić elementy kształcenia przyszłych i doskonalenia czynnych nauczycieli, w celu wyposażenia ich w aktualną wiedzę, umiejętności i kompetencje zawodowe konieczne do skutecznego działania w nowoczesnej szkole. Przewodnik wskazuje, jakie cele mają praktyki pedagogiczne, jakie efekty powinno przynieść kształcenie praktyczne, jakie zadania i obowiązki spoczywają na Opiekunie i Mentorze oraz jakie predyspozycje konieczne są do pełnienia tych funkcji.

W przewodniku omówiono także regulamin, ocenianie i tryb zaliczania praktyk pedagogicznych. Uzupełnieniem treści teoretycznych są wzory obowiązkowych i pomocniczych dokumentów praktyk załączone w rozdziałach 10 i 11.

Przewodnik stanowi podstawowy zestaw wytycznych dla Opiekunów Praktyk i Mentorów, który może być dopasowywany do potrzeb, modyfikowany i rozwijany w trakcie trwania projektu jak również po jego zakończeniu.

Przewodnik powstał na podstawie doświadczeń autorki w nauczaniu i zarządzaniu w różnego typu szkołach. Kształcenie nauczycieli na poziomie licencjackim i magisterskim, wieloletnie doświadczenie w roli opiekuna praktyk pedagogicznych a także edukatora nauczycieli języków obcych w ramach zorganizowanych form doskonalenia zawodowego dostarczyły dodatkowych cennych wskazówek. Pomocne były także konsultacje z

nauczycielami języków obcych, pedagogami, metodykami i osobami sprawującymi aktualnie opiekę nad studentami podczas praktyk w szkołach. Podstawą przewodnika są aktualne rozporządzenia MENiS, programy kształcenia nauczycieli praktyk pedagogicznych, wzory dokumentów i materiały własne.

1. Założenia teoretyczne

Obowiązek odbycia praktyk pedagogicznych przez studentów kierunków nauczycielskich wynika z §2 ust 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 roku a jej przebieg z Rozporządzenia MENiS z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli.

Każdy przyszły nauczyciel ma obowiązek odbycia praktyki przygotowującej go do zawodu. Dokładny jej przebieg i jak również cele szczegółowe ustala macierzysta uczelnia. Celem praktyki pedagogicznej jest uporządkowanie i praktyczne zastosowanie wiedzy nabytej podczas studiów oraz rozwinięcie umiejętności dydaktyczno-wychowawczych i opiekuńczych. W trakcie odbywania praktyk student powinien kształtować swoje umiejętności interpersonalne i postawy, aby móc w niedalekiej przyszłości sprostać wysokim wymaganiom nowoczesnej szkoły.

Projekt „WSL liderem w efektywnym kształceniu nauczycieli” ma na celu stworzenie nowego systemu organizowania i realizacji pedagogicznych praktyk zawodowych dla studentów WSL z kierunków: pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna oraz filologia w zakresie języka angielskiego i języka niemieckiego. Studenci ci po ukończeniu studiów nabywają uprawnienia do wykonywania zawodu nauczyciela w szkołach i placówkach oświatowych różnego typu.

System oświatowy w Polsce przechodzi w ostatnich latach gruntowne przemiany. Od roku szkolnego 2009/2010 obowiązuje nowa podstawa programowa. Zapisane w niej zmiany weszły już w większości do praktyki szkolnej nauczycieli. Sprzyjały temu liczne szkolenia dla nauczycieli i dyrektorów szkół, dostosowane do nowych wymogów programy nauczania i podręczniki, liczne publikacje.

Wraz ze zmianami w ustawie oświatowej z 2009 roku dotyczącej wprowadzenia od roku 2012 obowiązku uczęszczania do szkoły dzieci sześciolletnich pojawiają się nowe wyzwania dla nauczycieli szkół podstawowych a tym samym dla studentów odbywających praktyki. Będą oni musieli pracować z dziećmi młodszymi,

uwzględniając uwarunkowania rozwojowe tej grupy wiekowej. Przybywa także uczniów z różnorodnymi dysfunkcjami i specyficznymi trudnościami w nauce.

Praktyki pedagogiczne odbywane w ramach projektu umożliwią poprawę jakości przygotowania studentów Wyższej Szkoły Lingwistycznej studiów I i II stopnia dziennych i zaocznych do wykonywania zawodu nauczyciela oraz przyczynią się do poszerzenia wiedzy i podniesienia kompetencji nauczycieli i wychowawców placówek gminy Olsztyn oraz innych organów prowadzących regionu częstochowskiego.

2. Cele praktyk pedagogicznych

Praktyki pedagogiczne są polem doświadczalnym i badawczym dla studentów kierunków nauczycielskich, a jednocześnie źródłem inspiracji dla ich przyszłej aktywności zawodowej. Umożliwiają one nawiązywanie kontaktu pedagogicznego z uczniami o różnych możliwościach i potrzebach, kształtowanie i doskonalenie umiejętności komunikacji, rozbudzają zainteresowanie problematyką dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą szkoły. Świadomość celów praktyk pozwala na sformułowanie efektów kształcenia praktycznego. W tym zakresie wyróżnić można cele ogólne i szczegółowe. Cele ogólne wiążą się z osiągnięciem celu końcowego. Cele szczegółowe odnoszą się do opanowywania określonych kompetencji w różnych typach szkół.

Cele ogólne

1. Celem praktyk pedagogicznych jest przygotowanie studenta filologii i pedagogiki do wykonywania zawodu nauczyciela języków obcych, edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej w różnych typach szkół i placówek edukacyjnych.
2. Celem praktyk jest integrowanie wiedzy akademickiej z praktyką nauczania w obszarze obserwacji, planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć dydaktyczno-wychowawczych i opiekuńczych.

Cele szczegółowe

Praktyki pedagogiczne powinny przygotować studentów do pracy w różnych placówkach oświatowych, a w szczególności w szkołach podstawowych, gimnazjach i przedszkolach. Instytucje te różnią się od siebie celami edukacyjnymi oraz metodami pracy.

1. W czasie praktyk student powinien poznać typowe czynności wykonywane przez nauczyciela-wychowawcę w toku codziennej pracy szkolnej.
2. Studenci powinni podczas praktyk poznać dokumentację szkoły, m.in. statut szkoły, regulaminy, programy nauczania, program wychowawczy, program profilaktyki dostosowany do potrzeb szkoły, wewnątrzszkolny system oceniania.
3. Studenci powinni także poznać dokumenty klasowe, które będą wypełniać jako nauczyciele czy wychowawcy: dziennik lekcyjny, arkusze ocen, arkusze obserwacji.
4. Należy wdrożyć studentów do systematycznego przygotowywania się do zajęć, analizowania przeprowadzonych lekcji i wyciągania wniosków do dalszej pracy.
5. Celem praktyk jest zwrócenie studentom uwagi na zachowania uczniowskie na lekcji i na przerwach, na możliwe i skuteczne reagowanie nauczyciela w sytuacjach konfliktowych, zapobieganie przemocy, troskę o bezpieczeństwo uczniów.
6. Student pedagogiki winien poznać praktyczne aspekty planowania wielokierunkowej aktywności uczniów i sposoby motywowania ich do pracy.
7. Celem praktyk jest zapoznanie studentów z warunkami nauczania uczniów w różnym wieku z uwzględnieniem potrzeb dzieci sześciolletnich.
8. W trakcie poznawania przez studentów organizacji oraz metod i form pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej różnych placówek należy wykształcić u nich umiejętności ich krytycznej oceny.
9. Studenci odbywający praktyki powinni wykazać się samodzielnością, kreatywnością, innowacyjnością, umiejętnością posługiwania się technologią informacyjną.

3. Kompetencje przyszłych pedagogów

Dzisiejsza szkoła jest krytykowana za to, że próbuje przekazać uczniom zbyt wiele faktów i informacji, nie dbając o to, czy uczniowie je rozumieją, czy potrafią je wzajemnie powiązać, a co za tym idzie zastosować w praktyce. Skutkuje to legitymowaniem się tzw. *martwą wiedzą*, którą uczeń wykorzysta do rozwiązania testu czy zdania egzaminu, lecz nie potrafi zastosować jej do rozwiązania problemu.

Nowocześni nauczyciele powinni zweryfikować swoją wiedzę o metodach i technikach przekazywania wiedzy. Biorąc pod uwagę obecną wiedzę o przetwarzaniu informacji przez ludzki umysł powinni „uczyć w zgodzie z mózgiem” (Żylińska 2009: 7). Badania nad

funkcjonowaniem mózgu pozwalają dziś zrozumieć przyczyny niskiej skuteczności tradycyjnych modeli nauczania. Wynika ona często z braku motywacji do nauki, skostniałych rytuałów w nauczaniu, narzuconych treści i sztywnych programów nastawionych na ilość. Brak przestrzeni dla nauczyciela, którą można wypełnić tematami interesującymi uczniów, brak czasu i wieczny pośpiech w realizacji programu wpływa destrukcyjnie na uczących.

Jakie kompetencje powinien posiadać przyszły pedagog a dzisiejszy student uczestniczący w praktykach pedagogicznych? Od czego będzie zależał sukces ucznia i nauczyciela? Odpowiedzi na te pytania znajdujemy w obszernej literaturze przedmiotu.

Daniel Kukła (2007: 8) wskazuje przykładowo na istotną rolę osobowości pedagoga:

„Ukształtowanie pełnej osobowości oraz wykształcenie pożądaných postaw i umiejętności wymagają stworzenia odpowiedniej atmosfery kształcenia i przygotowywania do zawodu pedagoga. Aura, atmosfera, warunki, przebieg edukacji i wychowania zależą od osobowości pedagoga. Musi on posiadać bogatą osobowość – i to nie tylko w rozumieniu takim, że został obficie wyposażony przez naturę ale również w takim, że osobowość jego jest bogata dzięki temu, co się w niej wykształciło, nagromadziło i kształtowało.”

Pedagog będący osobą kształcąca i wychowującą dzieci czy współczesną młodzież powinien być otwarty na potrzeby i możliwości ucznia oraz ściśle współdziałanie z jego rodzicami. Dobre relacje z otoczeniem społecznym stanowią bowiem najlepszą podstawę dialogu i rozwiązywania wszelkich problemów.

Pedagog powinien być dla ucznia autorytetem. Także w czasach kryzysu autorytetu pedagoga warto podjąć trud jego budowania. Warto przy tym rozważyć zrewidowanie skuteczności skostniałego „gorsetu” metod i reguł, według których uczono i postępowano dawniej, i czynić starania, by w nowatorski sposób wzbudzać w uczniach ciekawość, motywację do nauki, pozwolić im eksperymentować i bawić się.

Ważna jest zdolność wywierania wpływu na uczniów przez umiejętne komunikowanie się, zarówno w swobodnej rozmowie jak i podczas różnicy zdań i poglądów. Osobowość pedagoga znajduje odzwierciedlenie w zachowaniach werbalnych i niewerbalnych. Niektórzy autorzy twierdzą, że około 65 % w komunikacji zabierają sygnały niewerbalne (por. Kukła 2007:21). Ich znajomość może znacznie pomóc w pracy dydaktyczno-

wychowawczej. Gesty, wyraz twarzy, dotyk, spojrzenia, cechy wokalne głosu, dystans między uczniem a nauczycielem, pozycja ciała czy organizacja przestrzeni tworzą paletę ważnych sygnałów do świadomego stosowania w pracy nauczyciela-wychowawcy.

Współczesny pedagog powinien stale doskonalić swój warsztat przygotowując się na wyzwania szkoły przyszłości. Wymagania wobec niego bowiem wzrastają. Powinien być dobrze wykształcony, posiadać wiedzę i umiejętności z zakresu pedagogiki, dydaktyki, psychologii, nowoczesnych technologii w nauczaniu. Ponadto powinien być przygotowany do realizowania funkcji dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej w stosunku do dzieci niepełnosprawnych, z dysfunkcjami i specyficznymi trudnościami w nauce (por. Zawadzka 2010: 126).

Nauczyciel przyszłości powinien być otwarty na doskonalenie się i wspieranie szkoły w jej nowych funkcjach. Jego nowe role dają się określić mianem organizatora procesu nauczania, moderatora, animatora, terapeuty, doradcy, mediatora, ewaluatora, specjalisty od nowych mediów. Pełniąc w zależności od potrzeb te role nauczyciel-pedagog przywróci procesowi nauczania i wychowaniu należne mu miejsce i rangę.

4. Efekty kształcenia praktycznego

Poprzez uczestnictwo w praktykach pedagogicznych studenci nabywają określone kompetencje konieczne w pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej.

Opiekun Praktyk powinien uświadomić studentowi cele praktyk i zaplanowane efekty kształcenia praktycznego w wymiarze dydaktyczno-wychowawczym i opiekuńczym. Są to m.in.:

Wiedza i umiejętności

- Student potrafi przeprowadzić obserwację lekcji i przekazać konstruktywną informację zwrotną.
- Student zna zasady pisania scenariuszy lekcji i potrafi stosować różne strategie wspomagające uczenie się, w zależności od indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów.
- Student potrafi właściwie dobrać podręcznik, materiał uzupełniający i pomoce dydaktyczne oraz rzetelnie przygotowywać się do lekcji/zajęć.

- Student potrafi prowadzić lekcję/zajęcia w różnych grupach wiekowych i na różnym poziomie merytorycznym i językowym, z uczniem o różnych uzdolnieniach, potrzebach i możliwościach w placówce danego rodzaju.
- Student dokonuje ewaluacji i oceny osiągnięć uczniów klas/grup, w których odbywa praktykę.
- Student prowadzi dokumentację pedagogiczną, m.in. Dziennik Praktyk, Kartę Obserwacji Lekcji, sporządza oceny opisowe (towarzyszące nauczaniu wczesnoszkolnemu).
- Student potrafi wykorzystać multimedia w praktyce lekcyjnej i pozalekcyjnej.
- Student potrafi wdrożyć ucznia do samooceny i odpowiedzialności za swoją pracę poprzez pracę z *portfolio językowym*.
- Student zna i rozumie pojęcia ułatwiające rozpoznanie i opis zjawisk wychowawczych.
- Student zna warunki pracy dydaktycznej i wychowawczej nauczycieli na lekcjach i poza nimi, podczas przerw między lekcjami oraz po zajęciach szkolnych.
- Student zna zadania osób i zespołów odpowiedzialnych za organizację szkoły/placówki (m.in. dyrektora, rady pedagogicznej, zespołu przedmiotowego nauczycieli, zespołu wychowawczego, rady rodziców, samorządu uczniowskiego i. in.)
- Student zna obszary swojego działania w szkole i stale doskonali swój warsztat pracy.
- Student potrafi zaplanować poszczególne elementy pracy szkoły/placówki, klasy w zależności od możliwości i potrzeb.
- Student potrafi zaplanować i zorganizować zajęcia pozalekcyjne, wycieczki dydaktyczne, uroczystości szkolne, klasowe, konkursy i warsztaty.
- Student zna zasady awansu zawodowego i etyki zawodowej nauczyciela.

Postawy

- Student rzetelnie wykonuje swoje obowiązki i dąży do samodoskonalenia.
- Student angażuje się w życie szkoły, realizowane projekty edukacyjne i innowacje.
- Student jest gotowy do stałego rozwijania swojej wiedzy i umiejętności.
- Student potrafi współpracować i dzielić się swoimi doświadczeniami z innymi nauczycielami, pedagogiem szkolnym, z rodzicami.
- Student potrafi identyfikować i rozwiązywać problemy opiekuńczo-wychowawcze.

- Student stara się poznać swoich uczniów i działać dla ich dobra.
- Student potrafi przeciwdziałać zachowaniom agresywnym.
- Student dostrzega rolę edukacji w rozwoju indywidualnym i społecznym ucznia.

5. Zadania Opiekuna Praktyk i Mentora

Praktyki pedagogiczne są dla studentów pierwszą okazją sprawdzenia się w roli nauczyciela i wychowawcy. Praktykanci mogą przyjrzeć się organizacji szkoły, zapoznać z jej mocnymi i słabymi stronami, modelem absolwenta. To czas, gdy mogą po raz pierwszy przejrzeć plany dydaktyczno-wychowawcze szkoły, plany wychowawcze klas, kroniki.

W czasie realizacji praktyk student powinien przeczytać obowiązujący w szkole statut, regulaminy i zarządzenia, co najmniej jeden protokół Rady Pedagogicznej, Samorządu Uczniowskiego i Rady Rodziców, zapoznać się z kalendarzem imprez szkolnych i in. Informacje w nich zawarte odzwierciedlają złożoność i różnorodność spraw jakimi zajmuje się nauczyciel poza nauczaniem swojego przedmiotu.

Dla studentów otwartych na poznawanie społeczności szkolnej i obserwowanie różnych osobowości uczniowskich i nauczycielskich, wymianę doświadczeń ze starszymi kolegami praktyka może być fascynującą intelektualną przygodą.

Opiekunowie Praktyk i Mentorzy powinni śledzić postępy swoich podopiecznych od samego początku ich uczestnictwa w praktykach na różnych etapach, w ciągu całego roku. Ich rola jest bardzo złożona. Różnorodne zadania, które przed nimi stoją wymagają gruntownej wiedzy i bogatego doświadczenia zawodowego.

‘**Opiekunem Praktyk**’ określamy osobę nadzorującą przebieg praktyk pedagogicznych ze strony WSL natomiast ‘**Mentor**’ to nauczyciel ze strony szkół i placówek oświatowych przyjmujących studentów na praktyki.

Do zadań **Opiekuna Praktyk** należy:

- nadzorowanie wykonania przez studenta zaplanowanego przebiegu praktyk,
- przygotowanie studentów do obserwacji lekcji,
- bieżąca kontrola wpisów w Dzienniku Praktyk,

- bieżący nadzór nad powstawaniem Indywidualnego Programu Praktyk
- merytoryczne wsparcie dla studentów przygotowujących się do prowadzenia lekcji – konsultacje indywidualne,
- analiza koncepcji zajęć, obowiązkowych scenariuszy, w razie potrzeby materiałów dydaktycznych,
- obserwowanie i udokumentowanie kamerą video co najmniej 2 lekcji prowadzonych przez studenta,
- udzielanie informacji zwrotnej studentowi,
- ocenianie całości praktyk, wpisanie oceny końcowej w Dzienniku Praktyk oraz zaliczenia w indeksie,
- w razie potrzeby nawiązanie kontaktu i konsultacje z Mentorem,
- inne w zależności od potrzeb.

Opiekun Praktyk ze strony WSL jest odpowiedzialny za zapoznanie studenta z terminami, obowiązkowym wymiarem, rozkładem czasowym i zakresem merytorycznym poszczególnych składowych praktyk oraz zapewnienie mu wglądu w przebieg realizacji praktyk. Student powinien znać terminy praktyk ciągłych i śródrocznych, miejsce praktyk, wiedzieć, ile godzin powinien przeznaczyć na obserwację i prowadzenie praktycznych zajęć lekcyjnych, znać swoje obowiązki wynikające z wymogu prowadzenia dokumentacji praktyk (por. rozdział 9).

Opiekunowie Praktyk powinni dobrze znać obowiązujący program nauczania kierunkowego przedmiotu, podstawę programową, używany w szkole praktyk podręcznik, czynniki wpływające na metody pracy nauczyciela i mogące wpływać na jej efektywność (wiek, uzdolnienia, warunki, wyposażenie, ilość godzin prowadzonych przez studentów). Ważne jest, aby student przed hospitacją lekcji i innych zajęć dydaktyczno-wychowawczych znał techniki obserwacji lekcji, sposoby zapisu uwag, kryteria oceny lekcji, posiadał listę pytań lub aspektów podlegających obserwacji (por. rozdział 11).

Dokumentowanie i omawianie wybranych hospitacji z pewnością ułatwi ich nagranie kamerą. Umożliwia ono wnikliwą analizę poszczególnych aspektów zajęć i ich właściwe ocenianie.

Aby ukierunkować obserwacje studentów podczas hospitacji należy wręczyć im Karty Obserwacji Lekcji (Załącznik 2).

Obserwacjom zajęć różnych nauczycieli powinny towarzyszyć rozmowy Mentora lub/i Opiekuna Praktyk ze studentami poświęcone omówieniu hospitacji, porównywaniu sposobów prowadzenia zajęć, refleksji nad mocnymi i słabymi stronami lekcji.

Warto zachęcić studentów do samoobserwacji i samooceny. Samoobserwacja pozwala zebrać obserwacje na temat własnych zachowań w sytuacjach wymagających szybkiego reagowania. Zbieranie informacji o sobie pozwoli nauczycielowi zdiagnozować swoje skłonności do autokratyzmu, ekstrawersji czy demokratyzmu.

„Autorefleksja, czyli skupienie się na sobie nauczyciela, skutkuje refleksyjnym podejściem do pracy, pozwala dostrzec, następnie eliminować własne błędy, przez co jakość wykonywanej przez nauczyciela pracy zdecydowanie podnosi się. Pozwala także przejść do etapu, na którym działa się intuicyjnie, pod wpływem impulsu albo rutynowo, do kierowania się refleksją i samoświadomością.”
(Sobkowiak 2009: 23)

Mentor jako przewodnik studenta w szkole praktyk pełni niezwykle ważną rolę. To od niego będzie w dużej mierze zależało, jaki obraz szkoły wyniesie z praktyk student, jakie będzie w przyszłości jego podejście do zawodu oraz jak sam wpływać będzie na przyszłość polskiej edukacji.

Do zadań **Mentora** należy w szczególności:

- ułożenie w porozumieniu ze studentem szczegółowego harmonogramu praktyki ciągłej i śródrocznej,
- bieżące monitorowanie przebiegu praktyki i potwierdzanie działań studenta wpisanych w Dziennik Praktyk,
- zapoznanie studentów z organizacją i funkcjonowaniem szkoły,
- udostępnienie studentowi do zapoznania się dokumentacji szkolnej – wymienionej we wstępie rozdziału 6,

- zapraszanie do obserwacji własnych zajęć, zajęć kierunkowych i pozakierunkowych u innych nauczycieli oraz udziału w zajęciach wychowawczych i opiekuńczych,
- umożliwienie kontaktów z innymi nauczycielami,
- pomoc w zaplanowaniu własnych zajęć dydaktyczno-wychowawczych studenta,
- samodzielne obserwowanie i ocenianie co najmniej 4 lekcji studenta lub zbieranie informacji (w postaci Karty Obserwacji i Oceny Lekcji) od nauczycieli przedmiotów kierunkowych, pod których nadzorem student prowadzi zajęcia,
- udzielanie informacji zwrotnej,
- omawianie problemów opiekuńczo-wychowawczych w obserwowanych klasach,
- inspirowanie do podejmowania dodatkowych aktywności dydaktycznych i wychowawczych w szkole,
- zapraszanie do udziału w zebraniach z rodzicami,
- w razie potrzeby kontakt z Opiekunem Praktyk,
- wypełnienie Opinii o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych dla praktykanta na zakończenie praktyk,
- inne w zależności od potrzeb.

Mentor pomagając w przemianie ze studenta w wykwalifikowanego nauczyciela stanowi wraz z Opiekunem Praktyk ze strony uczelni źródło wiedzy i wsparcia dla studenta odbywającego praktykę pełniąc szereg ważnych ról:

Przewodnik

Na początku realizacji praktyk Mentor powinien zapoznać studentów z organizacją i funkcjonowaniem szkoły, jej profilem, modelem absolwenta. Powinien również oprowadzić podopiecznego po budynku/-ach, pracowniach, zapleczu szkoły, a w czasie trwania praktyk umożliwić studentom korzystanie z różnych udogodnień szkoły, m.in. zasobów biblioteki, pracowni komputerowej, świetlicy, stołówki. W zespołach szkolno-przedszkolnych Mentor powinien zapoznać studentów ze specyfiką pracy w przedszkolach.

Rolą Mentora jest umożliwienie studentom obserwacji lekcji u różnych nauczycieli języków obcych, edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej a także lekcji innych przedmiotów, np.

lekcji matematyki, geografii, nauczania zintegrowanego, plastyki, lekcji wychowawczych, zajęć opiekuńczych.

Pomocne byłyby konsultacje z pedagogiem szkolnym, wychowawcami, udział w posiedzeniach zespołów samokształceniowych, zespołu wychowawczego, komisji stypendialnej, zebraniu z rodzicami.

Dobrym doświadczeniem dla studenta będzie także obserwowanie pewnych wybranych wycinków pracy szkoły, wyciąganie wniosków i zgłaszanie własnych pomysłów ewentualnych zmian.

Informator

W czasie praktyki Mentor zapoznaje studenta z obowiązującymi regulaminami, działalnością organizacji, samorządu szkolnego, stowarzyszeń.

Mentor powinien pokazać studentowi kalendarz imprez szkolnych, prowadzonych akcji, dokumentację tych imprez, wystawy prac uczniów. Odzwierciedlają one złożoność i różnorodność spraw, jakimi zajmuje się nauczyciel poza nauczaniem swojego przedmiotu. Praktyka to czas na przejrzanie dokumentów koniecznych przy organizacji wycieczek szkolnych, opracowania scenariusza imprezy szkolnej, udziału w zebraniu samorządu czy w pracach projektowych szkoły.

Studenci powinni mieć możliwość poznania osiągnięć dydaktyczno-wychowawczych szkoły, osiągnięć klas i poszczególnych uczniów. Warto także obejrzyć stronę internetową szkoły, przeczytać szkolną gazetę, informator, ulotki i plakaty reklamowe.

Jeśli szkoła bierze udział w projektach czy wymianach z innymi szkołami, Mentor powinien zapoznać studentów z ich przebiegiem i efektami. Ponadto powinien wskazać na trudności szkoły, umożliwić rozmowę z dyrekcją szkoły, członkiem Samorządu Szkolnego czy Rady Rodziców.

Obserwator

Mentor, będąc osobą pierwszego kontaktu w szkole, powinien dyskretnie obserwować studenta podczas praktyk, oceniać jego stosunek do wyznaczonych zadań, a zwłaszcza

- dyscyplinę pracy,
- przejawianą inicjatywę,
- kulturę osobistą,

- dokumentowanie praktyk.

Wspólnie z nauczycielem przedmiotu kierunkowego powinien analizować postawę studenta, m.in. jego sposób zachowania na lekcji, sposób zwracania się do uczniów, relacje z innymi nauczycielami, punktualność, niezawodność, solidność, systematyczność. Zadaniem Mentora jest konsultować się z nauczycielem przedmiotu kierunkowego, ewentualnie z Opiekunem Praktyk studenta w sprawie jego przygotowania do prowadzenia lekcji, a zwłaszcza terminowości i poprawności przygotowywania konspektów lekcji, form pracy na lekcji, stosowanych pomocy dydaktycznych, samodzielności, pomysłowości i oryginalności.

Pomocnik

Mentor powinien pomóc studentowi w uzyskaniu na czas realizacji praktyk podręczników szkolnych, koniecznych pomocy naukowych, w miarę możliwości organizacyjnych szkoły w przygotowaniu na potrzeby lekcji kopii, folii i in. materiałów.

Student zobowiązany jest do samodzielnego przygotowania części materiałów - pomocy dydaktycznych, testów itp. na przeprowadzane przez siebie lekcje. Zadaniem Mentora jest merytoryczne i techniczne wsparcie mieszczące się w możliwościach szkoły.

Nierzadko studenci mają problemy z utrzymaniem dyscypliny w klasie, ponieważ uczniowie nie doceniają ich często tolerancyjnego stosunku do nich. Mentor powinien przygotować studenta na sytuacje, w których uczniowie próbują poddać go próbie, dokuczając i przeszkadzając we właściwym prowadzeniu lekcji.

Rolą Mentora jest omówienie zachowań klasy, zanim student do niej trafi, dyskusowanie nad metodami dyscyplinowania uczniów, prowadzenia mediacji, zapobiegania przemocy, radzenia sobie ze stresem.

Ekspert

Mentor powinien zaprosić studenta na swoją lekcję, na zespół wychowawczy, gdzie omawia się problemy wychowawcze w klasach, na zajęcia pozalekcyjne, zebrania z rodzicami, imprezy szkolne, konsultacje z pedagogiem szkolnym czy warsztaty dla wychowawców. Wszelkie formy udziału studenta w życiu szkoły powinien omawiać na konsultacjach.

Praktyki pedagogiczne są dla studentów pierwszą okazją, by przyjrzeć się organizacji szkoły, zapoznać z jej mocnymi i słabymi stronami. Rolą Mentora jest zapoznanie studenta z czynnościami dodatkowymi nauczyciela takimi jak:

- organizowanie uroczystości szkolnych i dyskotek,
- opieka nad kołami zainteresowań,
- opieka nad samorządem szkolnym,
- opieka nad teatrem szkolnym, redakcją gazetki,
- opieka nad drużyną sportową,
- nadzór nad wystrojem szkoły,
- organizacja wymiany międzyszkolnej,
- praca z uczniem zdolnym,
- praca z uczniem słabym,
- opieka nad projektami edukacyjnymi,
- inne.

Animator

Mentor powinien zachęcać praktykanta do zaangażowania się w życie szkoły. Dobrze byłoby, aby student mógł wykazać się podczas praktyk swoimi umiejętnościami językowymi, znajomością realiów kraju, którego język studiuje, aby wspomagał szkołę swoim doświadczeniem w organizowaniu różnych imprez, udoskonaleniu strony internetowej czy promocji szkoły. Aktywności te powinny być odnotowane w Dzienniku Praktyk. Istotne jest zachęcenie studenta do nawiązania relacji osobistych z dziećmi i młodzieżą i uczenia ich postrzegania i interpretacji świata zjawisk przyrodniczych.

Ważne jest zapoznanie studenta z zadaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, pozalekcyjnymi szkoły i powierzenie mu jakiegoś wycinka takich działań, np. dyżurów na przerwach czy pracy w ramach koła zainteresowań.

Warto przemyśleć, jak zachęcić studenta do podejmowania wysiłku w przypadku niepowodzeń. Można z nim o tym rozmawiać planując zajęcia na konsultacjach, podczas omawiania lekcji, na przerwie. Także podsuniecie fachowej lektury czy wizyta w bibliotece zostaną z pewnością przyjęte z wdzięcznością.

Aktywny słuchacz i doradca

Mentor powinien wsłuchiwać się w problemy studenta i udzielać mu konstruktywnych wskazówek. Powinien rozmawiać z nim o tym, jak radzić sobie ze znużeniem i przemęczeniem, jak zapobiec wyczerpaniu emocjonalnemu czy przedwczesnemu wypaleniu zawodowemu. Niezwykle ważne jest rozbudzanie u studenta skłonności do autorefleksji, analizy efektów własnej pracy i dokumentowania jej.

Od podejścia Mentora zależy, czy student będzie spontanicznie zadawał pytania, notował uwagi, podejmował kolejne wyzwania w szkole praktyk.

Ciekawym zadaniem byłoby polecenie studentowi opracowania studium przypadku wybranego ucznia, wypełnianie karty oceny takiego ucznia, opracowanie oceny opisowej. Omawianie takiego zadania może być ważną składową konsultacji praktykanta i Mentora. Dokumentacja takich działań powinna znaleźć się w Indywidualnym Programie Praktyk studenta.

Ewaluator

Mentor powinien systematycznie analizować i oceniać postępy studenta na praktyce. Podczas konsultacji powinien zapoznać studenta z zasadami oceniania i zaliczania praktyk, dokumentami praktyk: Kartą Obserwacji i Oceny Lekcji, Arkuszem Ewaluacji Praktyk, Opinią o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych. Materiały te mogą być pomocne w lepszym przygotowaniu się studenta do samooceny i oceny zewnętrznej.

6. Cechy dobrego Opiekuna Praktyk i Mentora

Cechy i zachowania dobrego Opiekuna Praktyk i Mentora można podzielić na trzy grupy. Pierwsza dotyczy osoby Opiekuna/ Mentora w środowisku szkoły, druga zachowania Opiekuna/Mentora wobec uczniów, trzecia wobec osób odbywających praktykę.

1. Mentora, eksperta, specjalistę powinny wyróżniać następujące cechy i zachowania:

- doskonałe przygotowanie merytoryczne teoretyczne i praktyczne do zawodu,

- profesjonalizm w przygotowaniu do zajęć,
- twórczość, kreatywność,
- świadomość nowej kultury nauczania i oceniania,
- dążenie do ciągłego samodoskonalenia,
- systematyczne przeprowadzanie ewaluacji własnych zajęć,
- zaangażowanie w wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli,
- aktywność w zespole,
- nieustanne aktualizowanie swojej wiedzy,
- udział w hospitacjach koleżeńskich,
- prowadzenie lekcji otwartych,
- uzyskiwanie informacji zwrotnych od innych osób,
- autonomia w nauczaniu,
- otwarta postawa wobec wielojęzyczności,
- inicjowanie i zarządzanie projektami i innowacjami w szkole,
- radzenie sobie ze stresem, znużeniem i wypaleniem zawodowym,
- dbałość o zdrowie fizyczne i psychiczne.

2. Autorytet nauczyciela budują następujące zachowania:

- poszanowanie wiedzy uczniów/studentów i odwoływanie się do niej,
- rozwijanie u uczniów zamiłowania do zdobywania wiedzy,
- rozwijanie zainteresowań i budowanie ciekawości u ucznia,
- rozwijanie kreatywności i krytycznego myślenia wychowanków,
- różnicowanie form nauczania i oceniania,
- dostosowanie wymagań do potrzeb i możliwości uczniów,
- sprawiedliwość w ocenianiu,
- świadomość celów i efektów kształcenia w danej grupie wiekowej,
- demonstrowanie umiejętności w portfolio językowym,
- dbałość o warunki pracy, odpowiednie wyposażenie pracowni,
- zainteresowanie problemami i sytuacją rodzinną uczniów,
- pomoc w sytuacjach tego wymagających,
- dyskrecja i takt.

3. Opiekun/Mentor jest dla studenta na praktyce doradcą, ekspertem, wzorem, przewodnikiem, profesjonalistą w swojej dziedzinie. Powinny cechować go:

- mistrzostwo metodyczne,
- wysoka kultura osobista,
- inteligencja emocjonalna,
- wyrozumiałość,
- komunikatywność,
- łatwość nawiązywania kontaktów,
- przyjazność, życzliwość,
- asertywność,
- empatia,
- świadomość własnych umiejętności,
- umiejętność dobrej organizacji pracy,
- refleksyjne myślenie,
- otwartość,
- precyzja w formułowaniu oceny,
- obiektywizm,
- niezależność.

Powyższe listy cech i zachowań nie wyczerpują wszystkich cech, jakie powinny charakteryzować wzór osobowy pedagoga, nauczyciela, mentora (por. D. Kukła 2007: 91f.)

7. Rozwój zawodowy Mentora

Pełnienie roli mentora jest formą rozwoju zawodowego nauczyciela.

Nauczyciel pełniący rolę Mentora wymaga wsparcia i szkolenia w zakresie profesjonalnego kierowania rozwojem studenta przygotowującego się do zawodu nauczycielskiego.

W ramach projektu kadra szkół partnerskich bierze udział w szkoleniach teoretycznych i zajęciach warsztatowych przygotowujących do realizacji praktyk.

Mentorzy korzystają ze szkoleń i warsztatów w wymiarze 187 godzin w 7 następujących obszarach tematycznych:

- *Międzykulturowość w nauczaniu,*
- *Szkolenie psychologiczno-pedagogiczne,*
- *Praca z uczniem trudnym,*
- *Nowoczesne technologie w pracy nauczyciela – pedagoga,*
- *Mentoring w nauczaniu,*
- *Komunikacja werbalna i niewerbalna,*
- *Autoprezentacja.*

Szkolenia te wprowadzają w nowe tendencje w nauczaniu, dają wskazówki do pracy z uczniami z zaburzeniami, uczniem trudnym, nadpobudliwym, łączą refleksję teoretyczną z praktyką psychologiczną i pedagogiczną.

Nauczyciele mogą pogłębić własne kompetencje w zakresie komunikacji, zastosowania komputera i Internetu w nauczaniu, przygotować się do udzielania studentom odbywającym praktyki konstruktywnej i obszernej informacji zwrotnej.

Niezależnie od tego nauczyciele Mentorzy powinni mieć możliwość stałego doskonalenia się we własnej instytucji lub uczestniczyć w szkoleniach poza nią w takich obszarach tematycznych, jak:

- Nauczanie interdyscyplinarne,
- Aktywizujące i otwarte formy nauczania,
- Nowe środowiska uczenia się,
- Nawiązywanie przydatnych kontaktów zawodowych,
- Rozwój nowych technik nauczania,
- Nauczanie innych przedmiotów w języku obcym,
- Praca zespołowa,
- Nauczanie metodą projektu,
- Zarządzanie projektem,
- Organizowanie wymiany międzynarodowej, współpracy między szkołami i wizyt studyjnych i in.

Mentorzy powinni wiedzieć, które instytucje i uczelnie oferują im takie doskonalenie i mieć pierwszeństwo w rekrutacji. Szkoły powinny umożliwić zatrudnionym w nich nauczycielom-opiekunom praktyk udział w kursach i dalszym podnoszeniu kwalifikacji. Współpraca z innymi Mentorami pozwoli zidentyfikować swoje potrzeby w zakresie doskonalenia i dotarcie do odpowiednich szkoleń.

8. Regulamin i organizacja praktyk pedagogicznych

Praktyki pedagogiczne dla studentów specjalności nauczycielskiej – filologii angielskiej, filologii germańskiej oraz pedagogiki odbywają się w łącznym wymiarze 180 godz. Prowadzone są w 12 szkołach gminy Olsztyn oraz powiatu częstochowskiego, będącymi partnerami w projekcie.

Praktyki pedagogiczne obejmują następujące komponenty:

- Obserwacja lekcji kierunkowych i pozakierunkowych,
- Przygotowanie i samodzielnie prowadzenie zajęć kierunkowych,
- Uczestnictwo w działaniach wychowawczo-organizacyjnych szkoły pod opieką nauczyciela-mistrza,
- Zapoznanie się z dokumentacją szkolną w praktyce nauczycielskiej.
- Tworzenie dokumentacji praktyk.

Poniższa tabela prezentuje aktywności, ilość godzin, terminy realizacji poszczególnych składowych praktyk, a także uwagi dotyczące zadań Mentora.

Aktywność	Łączna ilość godzin	Termin realizacji	Uwagi
1. Obserwacja lekcji: - kierunkowych ¹ - pozakierunkowych: np. lekcje matematyki, geografii, edukacji wczesnoszkolnej, plastyki, muzyki, zajęć technicznych, języków obcych - wychowawczych	40 h	Praktyki śródroczne realizowane w czasie uczelnianych „reading sessions” I etap 20 h II etap 20 h	Szczegółowy plan obserwowanych lekcji ustala Mentor w porozumieniu ze studentem

<p>2. Samodzielnie prowadzenie zajęć kierunkowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca w klasie - godziny przeznaczone na przygotowanie koncepcji zajęć, scenariuszy i materiałów 	<p>30 h filolodzy 40 h pedagogzy</p> <p>30 h</p>	<p>Praktyki wrześniowe na II roku studiów</p>	<p>Praktyki realizowane w placówce, w której student odbywał pierwszy etap praktyki śródrocznej</p>
<p>3. Uczestnictwo w działaniach wychowawczo-organizacyjnych szkoły pod opieką nauczyciela-mistrza</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział w spotkaniach z rodzicami, - pomoc w organizacji imprez szkolnych, - pomoc przy organizacji i przygotowaniu uczniów do konkursów, - praca w zespołach wyrównawczych i kółkach zainteresowań, - udział w radach pedagogicznych, - wyjścia klas i wycieczki, - pełnienie dyżurów itp. 	<p>30 h</p>	<p>Praktyki śródroczne realizowane w czasie uczelnianych „reading sessions”</p> <p>I etap – 15 h</p> <p>II etap - 15 h</p>	<p>Szczegółowy plan obserwowanych lekcji ustala Mentor w porozumieniu ze studentem</p>
<p>4. Zapoznanie się z dokumentacją szkolną w praktyce nauczycielskiej</p>	<p>10 h</p>	<p>Praktyki śródroczne realizowane w czasie uczelnianych „reading sessions”</p> <p>I etap – 5 h</p> <p>II etap - 5 h</p>	<p>Pod opieką Mentora</p>
<p>5. Tworzenie dokumentacji praktyk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indywidualny Program Praktyk zawierający Dziennik Praktyk scenariusze lekcji, Karty Obserwacji Lekcji, tworzone na potrzeby lekcji materiały dydaktyczne, przeprowadzone testy, itp. - konsultacje z Opiekunem praktyk WSL 	<p>40 h filolodzy 30 h pedagogzy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Pod nadzorem Opiekuna Praktyk WSL danej sekcji</p>

¹zajęcia kierunkowe dotyczą specjalizacji podstawowej i dodatkowej

Studenci rozpoczynający na II roku kurs metodyki biorą w pierwszych tygodniach po rekrutacji do projektu udział w losowaniu jednej z 12 szkół, do której zostaną następnie skierowani do odbycia praktyk. W tej samej placówce odbywają ciągłe praktyki wrześniowe. W październiku kolejnego roku studenci losują drugą placówkę, w której kontynuować będą praktyki na roku III w ramach sesji indywidualnych, tzw. „reading sessions”.

9. Ocenianie i zaliczanie praktyk

9.1. Bieżąca ewaluacja praktyk

Ocenianie praktyk powinno być stałym elementem pracy Opiekuna i Mentora. Powinni oni prowadzić notatki na temat przebiegu praktyk i zachowań studenta. Spostrzeżenia i uwagi powinny być przedmiotem rozmów i konsultacji.

Czynnikami wspierającymi komunikację i ocenianie umiejętności i postawy studenta będą:

- poważne traktowanie rozmówcy,
- zaciekawienie, pytania o wyjaśnienie,
- aktywne słuchanie.

Czynnikami zakłócającymi będą:

- stawianie zarzutów,
- pouczanie,
- bagatelizowanie,
- interpretowanie,
- nakazywanie,
- ironizowanie,
- unikanie trudnych tematów.

Systematyczne informowanie studenta o poziomie jego osiągnięć, o dobrych i słabszych stronach, o postępach czy porażkach pomoże mu na bieżąco korygować swoje zachowania i doskonalić warsztat.

Ocenianie odgrywa ważną rolę w kształtowaniu u studenta umiejętności autoanalizy i samoewaluacji. Dzięki ocenianiu w trakcie odbywania praktyk student uczy się lepiej poznawać siebie i monitorować własny proces dojrzewania do zawodu nauczyciela.

Ocenianie informuje m.in. o tym,

- w jaki sposób student rozumie swoją rolę w życiu szkoły,
- jakie posiada kompetencje metodyczne,
- co sprawia mu szczególne trudności,
- jaki ma kontakt z uczniami,
- na ile skutecznie rozwiązuje problemy wychowawcze,
- nad jakimi cechami i zachowaniami powinien pracować.

9.2. Zaliczenie praktyk

Zaliczenia praktyk dokonuje Opiekun Praktyk WSL na podstawie danych zawartych w Opinii o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych (załącznik 5) wystawionej przez Mentora, własnej oceny lekcji hospitowanych oraz akceptacji kompletu dokumentów zgromadzonych w Indywidualnym Programie Praktyk studenta, na który składają się:

- wypełniony Dziennik Praktyk (załącznik 1),
- notatki z lekcji hospitowanych przez studenta – co najmniej 8 wypełnionych Kart Obserwacji Lekcji (załącznik 2),
- Karty Obserwacji i Oceny Lekcji (załącznik 3),
- scenariusze wybranych lekcji: Ramowe Scenariusze Lekcji (załącznik 4),
studenci filologii: 4 scenariusze lekcji kierunkowych oraz 4 scenariusze różnorodnych działań wychowawczych (np. scenariusz lekcji wychowawczej, zajęć w świetlicy szkolnej, zajęć z art. 42, plan wycieczki itp.)
studenci pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej: 5 kompletnych scenariuszy całego dnia zajęć zintegrowanych, w których występują co najmniej 3 aktywności uczniów.
- oryginały materiałów dydaktycznych przygotowanych przez studenta na potrzeby praktyk (ilustracje, flashcards, wyklejanki, testy (włącznie z wypełnionymi przez uczniów), fotografie projektów itp.),

- Opinia o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych (załącznik 5) wypełniona przez Mentora,
- wypełniony Arkusz Ewaluacji Praktyk (załącznik 6).
- inne wg ustaleń z Opiekunem.

Opiekun Praktyk WSL wpisuje ocenę końcową z praktyk do Dziennika Praktyk oraz dokonuje adnotacji o zaliczeniu praktyk w indeksie praktykanta (str. 82).

Opiekun Praktyk może wraz z Mentorem przygotować studentowi pisemną rekomendację do pracy w zawodzie nauczyciela danego języka lub edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej na podstawie wyróżniających się umiejętności i postaw w czasie trwania praktyki (por. rozdział 11).

10. Wzory obowiązkowych dokumentów praktyk

Materiały zamieszczone w niniejszym rozdziale służą bieżącemu dokumentowaniu, planowaniu i ewaluacji przebiegu oraz zakończenia praktyk. Są to dokumenty używane przez Opiekuna Praktyk WSL (OP), Mentora (M) oraz Studenta (S). Powinny być pomocne podczas kontaktów ze studentem, w czasie omawiania lekcji, jej oceniania, wypełniania dokumentacji i innych czynności.

Są to:

1. Dziennik Praktyk: S
2. Karta Obserwacji Lekcji: S
3. Karta Obserwacji i Oceny Lekcji: M, OP
4. Ramowy Scenariusz Lekcji: S (dla filologów i nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej)
5. Opinia o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych: M
6. Arkusz Ewaluacji Praktyk: S.

Załącznik 1

Dziennik Praktyk

Poniżej przedstawiono wycinek Dziennika Praktyk, który jest drukowanym dokumentem wręczanym studentowi przy rozpoczęciu praktyk i który po ich zakończeniu stanowi ważną część Indywidualnego Programu Praktyk.

DZIENNIK PRAKTYK

dla studentów Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie

Częstochowa, ul. Nadrzeczna 7

Kierunek

Nr albumu

.....

Imię i nazwisko studenta

Rok studiów

Czas odbywania praktyk pedagogicznych 201... r. - 201... r.

Ocena końcowa

Podpis Opiekuna Praktyk WSL:

Nazwa placówki oświatowej

1. KARTA OBSERWACJI LEKCJI KIERUNKOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I ZAJĘĆ POZASZKOLNYCH (40H)

II rok 20h, III rok 20h podczas sesji indywidualnych WSL

	Data	Klasa	Temat hospitowanych zajęć	Podpis Mentora
1.				
2.				
3.				
4.				

Załącznik 2

Karta Obserwacji Lekcji – dokument dla studenta hospitującego zajęcia kierunkowe i pozakierunkowe. Karta w pełnym rozmiarze do pobrania ze strony internetowej projektu:

www.lider.wsl.edu.pl

Karta Obserwacji Lekcji

Lekcja: (podaj przedmiot)

Klasa:

Temat:

Data:

Jaki jest główny cel zajęć?	
W jaki sposób nauczyciel rozpoczyna lekcję?	
Jaka atmosfera panuje na zajęciach?	
Czy uczniowie są aktywni na zajęciach? W jaki sposób nauczyciel aktywizuje uczniów?	
W jaki sposób nauczyciel podaje instrukcje do zadań?	
Czy zadania są adekwatne do poziomu i wieku uczniów?	
Jakie metody i techniki wykorzystuje nauczyciel?	
Jakie formy pracy dominują na lekcji?	
Jakie są najmocniejsze strony obserwowanej lekcji?	
Jakie są najsłabsze strony obserwowanej lekcji?	

Załącznik 3

Karta Obserwacji i Oceny Lekcji to tabela używana przez Mentora i Opiekuna Praktyk w celu dokumentowania obserwowanych lekcji studenta oraz jego cząstkowych osiągnięć w czasie praktyk. Poniżej skrócona wersja dokumentu dostępnego do pobrania na stronie www.lider.wsl.edu.pl

Karta Obserwacji i Oceny Lekcji

Prowadzący:

Klasa: Przedmiot:

Temat zajęć:

Obserwator:

A. Przygotowanie do zajęć				
1. cele lekcji przejrzyste i jasno sprecyzowane	W	B	P	N
2. użycie pomocy dydaktycznych dostosowane do poziomu i wieku uczniów	W	B	P	N
3. różnorodność technik, metod uwzględniających różne style uczenia się uczniów	W	B	P	N
4. właściwy dobór treści dostosowany do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów	W	B	P	N
5. logiczny układ lekcji	W	B	P	N
6. oryginalność i kreatywność planu	W	B	P	N
7. wymagania dydaktyczne uwzględniające różny potencjał intelektualny uczniów	W	B	P	N
B. Przebieg zajęć				
1. osiągnięte cele	W	B	P	N
2. materiał jasno wytłumaczony	W	B	P	N
3. jasne instrukcje	W	B	P	N
4. właściwe tempo lekcji	W	B	P	N
5. przyjazna, sprzyjająca uczeniu się atmosfera na lekcji	W	B	P	N
6. ćwiczenie różnych zdolności językowych	W	B	P	N
7. zastosowanie różnych technik poprawiania błędów	W	B	P	N
8. uzyskiwanie informacji zwrotnej dotyczącej poprawności wykonanego zadania po każdym zadaniu	W	B	P	N
9. nauka języka w kontekście	W	B	P	N
10. integracja międzyprzedmiotowa lub aspekt kulturowy	W	B	P	N
11. materiał dostosowany do poziomu uczniów	W	B	P	N
12. poprawność wypowiedzi ustnej i pisemnej	W	B	P	N
C. Kompetencje i predyspozycje nauczyciela				
1. utrzymanie dyscypliny lekcyjnej	W	B	P	N
2. zaangażowanie uczniów	W	B	P	N
3. utrzymywanie uwagi uczniów	W	B	P	N
4. reagowanie na potrzeby i pytania uczniów	W	B	P	N
5. zachęcanie do wypowiedzi	W	B	P	N
6. kultura osobista	W	B	P	N
7. kontakt z klasą	W	B	P	N
8. punktualność	W	B	P	N
9. monitorowanie	W	B	P	N
10. stosowanie limitów czasu do zadań	W	B	P	N
11. kierowanie pracą klasy	W	B	P	N
12. pytania pomocnicze – naprowadzające	W	B	P	N
13. zdolność analizy i oceny własnej pracy	W	B	P	N
D. Lekcje języka obcego:				
1. poprawne użycie języka obcego	W	B	P	N
2. zasadność użycia języka polskiego	W	B	P	N
3. ćwiczenie różnych sprawności i funkcji językowych	W	B	P	N
Dodatkowe uwagi obserwatora:				

--	--	--	--	--

Uwaga: W przypadku wyboru **P** i/ lub **N** należy skomentować w trakcie konsultacji z praktykantem

Symbole do zakreślania:

W - wyróżniające

B - bardzo dobre

P - wymaga poprawy

N – nieodpowiednie

Ocena ogólna: (według skali: bdb, db plus, db, dst plus, dst, ndst)

Podpis Mentora lub Opiekuna Praktyk WSL:

Jak interpretować kryteria zawarte w tabeli?

A. Przygotowanie do zajęć

1. cele lekcji

(czy dają się sprecyzować na podstawie obserwacji)

2. użycie pomocy naukowych dostosowanie do celów lekcji i do poziomu uczniów (jaka jest ich jakość – kolory, wyrazistość, rozmiar, odpowiedni dobór, ilość kopii, czy nie ma ich zbyt dużo, zbyt mało, czy są dostosowane do celów lekcji, wieku i poziomu uczniów, czy są właściwie użyte, własnoręcznie wykonane szczególnie zasługują na uznanie, czy na lekcji znajdują się słowniki, jeśli jest taka potrzeba)

3. różnorodność

(czy są stosowane różne techniki i metody, które odpowiadają różnym stylom uczenia się – wzrokowcom, słuchowcom, analitykom, etc, czy zostały odpowiednio wybrane i zastosowane do wieku, poziomu i charakteru grupy)

4. właściwy dobór treści

(czy treści lekcji zostały właściwie dobrane do wieku, potrzeb i zainteresowań uczniów)

5. logiczny układ lekcji

(czy jedna czynność jest logicznie powiązana z następną, czy uczeń wie DLACZEGO wykonuje dane zadanie)

6. oryginalność i kreatywność w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć

7. wymagania dydaktyczne

(czy zaplanowane są zadania dodatkowe dla uczniów szybciej pracujących)

B. Przebieg zajęć

1. cele (czy i w jakim stopniu zostały osiągnięte)

2. materiał jasno wytłumaczony

(czy i jakimi sposobami nauczyciel sprawdza czy uczniowie zrozumieli przerabiany materiał)

3. jasne instrukcje

(czy nauczyciel dostrzegł potrzebę dodatkowych wyjaśnień, przykładów, czy nie pozostawił uczniów w niepewności co do sposobu wykonania zadania – np. w parach, pisemnie, na pamięć, etc)

4. tempo

(czy tempo lekcji jest równomierne, bez niepotrzebnych ponaglań lub spowolnień)

5. atmosfera na lekcji

(czy nauczyciel jest życzliwie nastawiony do uczniów, czy słucha tego co mówią uczniowie, czy mobilizuje i motywuje uczniów czy uczniowie chętnie współpracują z nauczycielem i innymi uczniami)

6. ćwiczenie różnych zdolności językowych

7. reagowanie na błędy

(czy, w jaki sposób i kiedy nauczyciel dokonuje poprawy błędnych wypowiedzi uczniów, (=słownictwo, gramatyka, pisownia, wymowa, intonacja, informacja zwrotna (feedback) czy po każdym zadaniu następuje informacja zwrotna (sprawdzenie poprawności odpowiedzi, podsumowanie, komentarz, etc)

8. nauka w kontekście

(czy nauka odbywa się w kontekście, czy jest stosowane indukcyjne podejście dla wprowadzenia treści nowych)

9. integracja międzyprzedmiotowa

10. poziom języka i materiału dostosowany do poziomu uczniów

(czy nauczyciel porozumiewa się z uczniami językiem dla nich zrozumiałym, czy przerabiany materiał nie przekracza możliwości percepcyjnych uczniów)

11. Poprawność wypowiedzi ustnej i pisemnej

C. Kompetencje i predyspozycje nauczyciela

1. dyscyplina

(czy nauczyciel zapewnia odpowiednie warunki do wykonywania zadań – czysta tablica, jasna sala, sprawny sprzęt, czy uczniowie wykonują polecenia nauczyciela i reagują na jego uwagi) Pamiętajmy, że PRZY BRAKU DYSCYPLINY PROCES DYDAKTYCZNY NIE PRZYNOŚI ŻADNYCH EFEKTÓW

2. zaangażowanie uczniów

(czy uczniowie są zaangażowani w proces dydaktyczny,)

Pamiętajmy, że ZAAGAŻOWANIE UCZNIÓW NIE MUSI OBJAWIAĆ SIĘ ILOŚCIĄ PODNIESIONYCH RĄK)

3. utrzymywanie uwagi uczniów

(czy uczniowie są 'myślami' obecni w klasie, czy nie wykazują oznak znużenia)

4. reagowanie na potrzeby i pytania uczniów

(czy nauczyciel wyczuwa potrzebę zmiany aktywności, czy i jak reaguje na potrzeby, zapytania, propozycje, sprzeciwy uczniów, czy zachęca do zadawania pytań, wyjaśniania niepewności)

5. zachęcanie do wypowiedzi

(prompting), czy nauczyciel udziela podpowiedzi mimiką, gestami, pierwszym słowem oczekiwanej odpowiedzi, czy zachęca innych uczniów do pomocy koledze/ koleżance)

6. kultura osobista

(czy nauczyciel ma odpowiedni wygląd, ubiór, sposób gestykulacji

czy dyscyplinuje i krytykuje w sposób życzliwy, czy nie przejawia oznak dyskryminacji (np. pyta częściej lepszych, uśmiecha się do wybranych, okazuje cierpliwość ulubionym, ośmiesza innych, ocenia osobę zamiast zachowanie ucznia, czy chwali uczniów, czy doradza, dziękuje, przeprosza w przypadku popełnienia błędu, etc.)

7. kontakt z klasą

(czy nauczyciel ma kontakt ze wszystkimi uczniami i każdym z osobna, czy utrzymuje kontakt wzrokowy, czy nauczyciel jest osobą otwartą na uczniów, nie wykazuje objawów lęku przed klasą, jak się zachowuje jeśli nie jest w stanie odpowiedzieć na niektóre pytania uczniów, czy będąc otwartym na uczniów zachowuje jednak odpowiedni dystans, czy uczniowie nie wykazują objawów lęku lub dyskomfortu przy zadawaniu im pytań

8. punktualność

(czy nauczyciel rozpoczyna i kończy lekcję punktualnie)

9. monitorowanie

(czy nauczyciel monitoruje pracę uczniów)

10. stosowanie limitów czasu do zadań

(czy nauczyciel podaje limity czasowe do zadań, tak aby uczniowie mieli szansę zakończyć zadanie jednocześnie)

11. kierowanie pracą klasy

(czy nauczyciel stosuje pracę indywidualną, w parach, w grupach, czy dokonuje podziału uczniów)

12. pytania pomocnicze (czy nauczyciel zadaje pytania naprowadzające)

13. zdolność analizy i oceny własnej pracy (czy nauczyciel widzi mocne i słabe fragmenty lekcji, czy wykorzystuje uwagi mentora w dalszej pracy)

D. Lekcje języka obcego:

1. poprawne użycie języka obcego.

(należy podać przykłady błędów, jeśli wystąpiły, ocenić TTT (=teacher's talking time) jako, że powinna to być lekcja języka obcego a nie lekcja o języku obcym)

2. zasadność użycia j polskiego

(język polski może być użyty do niektórych wyjaśnień gramatycznych, zwłaszcza tam gdzie pomocne są porównania z językiem polskim, do niektórych wyjaśnień leksykalnych zwłaszcza pojęć abstrakcyjnych lub takich, których wyjaśnianie jest czasochłonne)

3. ćwiczenie różnych sprawności i i funkcji językowych

• **SŁUCHANIE**

(czy uczniowie zostali 'naprowadzeni' na rodzaj nagrania (= rozgrzewka, pre-listening activity), czy uczniowie mają wyraźnie podane zadanie do wykonania w czasie odtwarzania nagrania, czy nauczyciel sprawdził głośność odbiornika przed właściwym nagraniem, czy była właściwa ilość odtworzeń, czy nauczyciel sam nie utrudniał zrozumienia nagrania chodząc lub mówiąc, czy nagranie nie było za długie, czy zadanie zostało sprawdzone (=feedback), czy nauczyciel zapewnił warunki do samodzielnej pracy ucznia (wykluczył wykrzykiwanie odpowiedzi przez jednego ucznia, 'ściągnięcie' odpowiedzi od innych uczniów)

• **CZYTANIE**

(czy uczniowie zostali 'naprowadzeni' na rodzaj tekstu(= rozgrzewka, pre-reading), czy uczniowie mają podane wyraźnie zadanie do wykonania w czasie czytania, czy został podany uczniom limit czasu, w którym powinni przeczytać tekst (w przypadku czytania cichego – indywidualnego), czy tekst nie był zbyt długi, czy zadanie zostało sprawdzone (=feedback), czy nauczyciel zapewnił warunki do samodzielnej pracy ucznia (uniemożliwił tzw. 'ściągnięcie' odpowiedzi pomiędzy uczniami, jeśli nie była to praca w parach lub grupach, czy uczniowie mieli możliwość pracy nad słownictwem, zwrotami, idiomami, kolokacjami etc)

• **MÓWIENIE**

(jak nauczyciel radzi sobie z uczniami mówiącymi uporczywie w języku ojczystym i/lub nie na temat, z uczniami, którzy nie pytani podają odpowiedź uniemożliwiając wypowiedź innym uczniom, z uczniami unikającymi wypowiedzi ustnych, czy nauczyciel akceptuje i do jakiego stopnia (twórczy) hałas (nie chaos) na zajęciach konwersacyjnych)

• **PISANIE**

(czy zadanie do wykonania jest jasne, czy jest określona forma, temat, długość wypowiedzi pisemnej, czy są słowniki jeśli zadanie tego wymaga, czy uczniowie zostali zapoznani z przykładem modelowym (= napisz pocztówkę do – czy były podane

przykłady pocztówek), dobrze aby uczący się zawsze wiedzieli w jakim celu wykonują dane zadanie, uczący się powinni wiedzieć czy i jak będą za to zadanie oceniani (oceny, konkurs, wystawka, etc.)

Załącznik 4

Ramowy Scenariusz Lekcji to dokument, którym posługiwać się będzie praktykant przygotowując własne zajęcia. Wersja do druku do pobrania ze strony www.lider.wsl.edu.pl

RAMOWY SCENARIUSZ LEKCJI

Przedmiot:		
Prowadzący:	Klasa/poziom:	Data:
Temat/temat dnia (dotyczy edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej):		
Cele główne i szczegółowe zajęć:		
Cele operacyjne:		
Stosowane metody (dotyczy edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej):		
Ewentualne problemy i ich rozwiązania (dotyczy edukacji językowej):		
Środki dydaktyczne:		

Czas	Etapy/Edukacje	Przebieg	Środki dydaktyczne	Formy pracy

Podpis Mentora.....

Załącznik 5

Po zakończeniu udziału studenta w praktykach w szkole Mentor wystawia praktykantowi opinię z oceną, która obok dokumentacji zgromadzonej w Indywidualnym Programie

Praktyk stanowi podstawę wystawienia oceny końcowej z praktyk. Pełna wersja dokumentu do pobrania ze strony internetowej projektu: www.lider.wsl.edu.pl

Opinia o Przebiegu Praktyk Pedagogicznych

Imię i nazwisko studenta:

Kierunek studiów:.....

Termin odbywania praktyk:

Pod kierunkiem (imię i nazwisko Mentora)

W ramach obowiązujących godzin praktyk pedagogicznych student odbył następujące zajęcia:

- 1) hospitował (-a) godz. zajęć kierunkowych i godzin innych zajęć
- 2) przeprowadził (-a) lekcji kierunkowych.
- 3) przeprowadził (-a) godzin innych zajęć, w tym zajęć pozalekcyjnych tak* nie*, zajęć opiekuńczych tak* nie*, zajęć wychowawczych tak* nie*

uczestniczył (-a) w innych formach działalności szkoły: nie*, tak*
w jakich?

.....

Ocena stosunku praktykanta do wyznaczonych zadań	TAK	NIE
Jest obowiązkowy		
Rzetelnie realizuje swoje zadania		
Jest zaangażowany w pracę		
Jest spontaniczny i samodzielny w działaniu		
Jest odpowiedzialny		
Przestrzega przepisów		
Jest punktualny		
Terminowo przedstawia dokumentację praktyki		
Kompetencje dydaktyczne praktykanta	TAK	NIE
Potrafi dobrze planować pracę własną		
Posiada aktualną wiedzę merytoryczną		
Jest dobrze przygotowany metodycznie		
Stosuje różnorodne metody dydaktyczne		
W działaniu pomysłowy i spontaniczny		
Potrafi aktywizować i motywować uczniów		
Jest obiektywny i sprawiedliwy		
Wykorzystuje otwarte metody nauczania		
Stosuje nowoczesne media		
Stosuje indywidualizację w nauczaniu		

Kompetencje wychowawcze praktykanta	TAK	NIE
Szanuje godność ucznia		
Wymaga od siebie i innych		
Dostrzega starania i osiągnięcia uczniów		
Lubi dzieci i młodzież, jest otwarty na ich problemy		
Jest wyrozumiały i cierpliwy		
Jest konsekwentny		
Kultura osobista	TAK	NIE
Jest uprzejmy		
Jest komunikatywny		
Jest pogodny i ma poczucie humoru		
Jest taktowny i dyskretny		
Jest życzliwy i opiekuńczy		
Stanowi wzór właściwego zachowania		
Ocena zajęć kierunkowych przeprowadzonych przez praktykanta	TAK	NIE
Zajęcia o prawidłowej konstrukcji		
Prawidłowo sformułowane cele dydaktyczne i wychowawcze		
Różnorodność i adekwatność technik nauczania		
Stosowanie różnych form socjalnych		
Stosowanie samodzielnie przygotowanych pomocy dydaktycznych i materiałów		
Dobra kompetencja językowa		
Dbłość o właściwą atmosferę na lekcji		

Inne uwagi o praktykancie:

.....

Załącznik 6

Arkusze Ewaluacji Praktyk stanowią podsumowanie praktyk przez studenta, zebranie jego doświadczeń i uwag dotyczących organizacji, przebiegu praktyk. Umożliwiają one ocenę przyrostu własnych umiejętności dydaktyczno-wychowawczych i refleksję nad możliwościami dalszego rozwoju swojego warsztatu zawodowego. Pełna wersja dokumentu znajduje się na stronie internetowej projektu: www.lider.wsl.edu.pl

Arkusze Ewaluacji Praktyk

1- ocena najniższa

6- ocena najwyższa

Jak oceniasz organizację praktyki?

1 2 3 4 5 6

Jak oceniasz przydatność realizowanej praktyki do przyszłej pracy nauczycielskiej?

1 2 3 4 5 6

Jak oceniasz przyrost własnych umiejętności? (*Nauczyłem się, potrafię*)

.....
.....

.....
Jak oceniasz współpracę i pomoc Opiekuna Praktyk?

1 2 3 4 5 6

Jak oceniasz współpracę i pomoc Mentora?

1 2 3 4 5 6

Jak oceniasz atmosferę podczas praktyk?

1 2 3 4 5 6

Jak oceniasz czas trwania praktyk?

.....

Które zajęcia i aktywności podczas praktyk były najbardziej pomocne?

.....
.....

11. Dokumenty pomocnicze

Poniższe propozycje mają na celu ułatwienie Opiekunom i Mentorom prowadzenie rozmów z praktykantami, zadawanie pytań, udzielanie im wskazówek, notowanie uwag, robocze ocenianie lekcji.

Załączony wzór rekomendacji dla praktykantów wyjątkowo wyróżniających się podczas praktyk pedagogicznych powinien pomóc w sformułowaniu dokumentu dla pracodawców przyszłych praktykantów.

Scenariusz rozmowy pohospitacyjnej

Zachowania Opiekuna/ Mentora	Uwagi studenta
Podziękowanie za udział w lekcji i zapytanie o odczucia po przeprowadzonej lekcji	

Przekazanie uwag pozytywnych, prośba o wyjaśnienie niejasnych zachowań	
Konstruktywna dyskusja nad przebiegiem lekcji, zadanie pytań, wskazanie na inne rozwiązania metodyczne, wychowawcze	
Wskazanie na ewentualne błędy, niedociągnięcia i niedoskonałości lekcji	
Wskazówki. Podsumowanie lekcji	
Propozycja konsultacji	
Wskazanie ewentualnej literatury	

Lista pytań dla nauczyciela obserwującego lekcję

Przebieg lekcji

1. Jak udała się lekcja? Czy jesteś z niej zadowolony?
2. Jakie były cele lekcji?
3. Czy udało się zrealizować złożone cele?
4. Czy zastosowane materiały były przydatne?
5. Czy uczniowie rozumieli przekazaną im wiedzę?
6. Co zmieniłbyś w scenariuszu lekcji?

Organizacja lekcji

1. Czy zadbałeś o to, aby wszyscy uczniowie byli aktywni na lekcji?
2. Jakie stosowałeś metody aktywizacji uczniów?
3. Czy pomoce dydaktyczne były atrakcyjne i uwzględniały różne typy uczniów w klasie?
4. Czy uczniowie pracowali w różnych formach socjalnych?
5. Czy różnicowałeś wymagania na lekcji?
6. Jakie było tempo lekcji?
7. Czy zmieniłbyś coś w organizacji lekcji?

Atmosfera na lekcji

12. Czy miałeś dobry kontakt z klasą?
13. Czy wspierałeś uczniów, którzy tego wymagali?
14. Czy na lekcji panowała atmosfera pracy?
15. Czy reagowałeś na próby zakłócenia dyscypliny?
16. Czy uczniowie reagowali radością, uśmiechem w trakcie lekcji?
17. Jak motywowałeś uczniów? Czy byli oceniani?

Wzór kwestionariusza do obserwacji lekcji i autoanalizy

– dokument dodatkowy

	Uwagi
A. Przebieg lekcji	

<ul style="list-style-type: none"> • Cele lekcji • Proces lekcyjny • Przyrost wiedzy 	
<p>B. Zachowanie nauczyciela</p> <ul style="list-style-type: none"> • Język i techniki komunikacji • Zachowanie/Dynamika • Reakcja na zachowania uczniów • Kreatywność 	
<p>C. Zachowanie uczniów</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samodzielność • Stosunek do pracy • Interakcje/Aktywność • Dyscyplina 	
<p>D. Treści</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adekwatność materiałów • Przydatność 	
<p>E. Metody pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktura lekcji • Formy pracy • Techniki pracy • Zastosowanie mediów • Motywowanie • Ocenianie 	
<p>F. Samoocena w punktach 1-6</p>	

Arkusz Oceny Lekcji (dodatkowy)

Imię i nazwisko ocenianego:

Nazwa/adres szkoły:

Data:

Klasa/oddział/poziom:

Liczba uczniów:

Hospitujący:

Kryteria przyznawania punktów:

0- nie zrealizowano, brak

½ - niedoskonałości, częściowa realizacja

1- pełna, poprawna realizacja zadania

Planowanie i przygotowanie lekcji	20% oceny końcowej
Terminowe przygotowanie konspektu, jasno sformułowane cele, adekwatne do wieku i poziomu uczniów	0-1 0-1
Techniki, formy pracy	
Przygotowane materiały odpowiednie do celów i rodzaju zajęć	0-1
Wykorzystanie podręcznika	
Odpowiednio zaplanowany czas	0-1
Umiejętność samooceny	0-1 0-1
Przebieg lekcji	20% oceny końcowej
Fazy lekcji	0-1
Spójność elementów lekcji	0-1
Zastosowanie różnych technik i odpowiednich do celów ćwiczeń	0-1 0-1
Efektywne wykorzystanie czasu/tempo lekcji	0-1
Realizacja założonych celów	0-1
Kompetencja dydaktyczna	20% oceny końcowej
Właściwa organizacja pracy uczniów	0-1
Udzielanie jasnych instrukcji i poleceń	0-1
Techniki poprawiania błędów	
Zastosowanie środków dydaktycznych	0-1 0-1
Adekwatne zachowania w sytuacjach nieprzewidzianych	0-1
Dyscyplina na lekcji	0-1
Kompetencja językowa	20% oceny końcowej
Poprawność fonetyczna	0-1
Poprawność w mowie i w zapisie na tablicy	0-1
Użycie odpowiedniego do sytuacji rejestru wyrażenia	0-1
Uzasadnione użycie języka ojczystego	0-1
Dostosowanie języka do poziomu klasy	0-1
Sposoby objaśniania nowych treści	0-1
Postawa nauczyciela	20% oceny końcowej
Kontakt z uczniami	0-1
Ekspresywność wypowiedzi	0-1
Mowa ciała	0-1

Poruszanie się w klasie	0-1
Cierpliwość	0-1
Poczucie humoru	0-1

Ocena ogólna praktyki:

Ocena	Ilość punktów
Niedostateczna (konieczne powtórzenie praktyki)	18-19
Dostateczna	20-21
Dostateczna plus	22-23
Dobra	24-25
Dobra plus	26-27
Bardzo dobra	28-30

Razem punktów: _____	Ocena praktyki: _____	Podpis nauczyciela- opiekuna:
Pieczęć szkoły:		Podpis dyrektora:

Rekomendacja

Imię i nazwisko studenta:

Kierunek studiów:

Miejsce odbywania praktyki:

Imię i nazwisko dyrektora szkoły:

Imię i nazwisko Opiekuna Praktyk:

Imię i nazwisko Mentora:

Czas trwania praktyki:

Wymiar godzin:

Program praktyki:

Treść rekomendacji:

- Przedstawienie predyspozycji i umiejętności praktykanta
- Określenie mocnych stron
- Opis kompetencji
- Wskazanie na dodatkowe umiejętności
- Polecenie praktykanta
- Uzasadnienie rekomendacji

Mentor:

Opiekun Praktyk

Literatura:

Dylak, S. 2007. O praktykach studenckich, kształceniu nauczycieli i nie tylko... w: Hallo Deutschlehrer. Faber, A., Mazlish, E. 2001. Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły. Media Rodzina.

Gordon, T. 1994. Wychowanie bez porażek. Rozwiązywanie konfliktów między rodzicami a dziećmi. Instytut Wydawniczy PAX.

Haman, W., J Gut. 2008. Docenić konflikt. Od walki i manipulacji do współpracy. Warszawa: HELION.

Hauk, D. 2004. Łagodzenie konfliktów w szkole i w pracy z młodzieżą. Poradnik do treningu mediacji. Kielce: Jedność.

Kelly, M., .M. Grenfell. 2006. Europejski profil kształcenia nauczycieli języków. Materiał pomocniczy – zarys treści kształcenia. Warszawa: CODN.

Kołodziejaska, E.2004. *Ewolucja w polityce językowej Unii Europejskiej*, w: Język Obce w Szkole, 6. 79-92.

Komorowska, H. 1987. Sukces i niepowodzenie w nauce języka obcego. Warszawa: WSiP.

Komorowska, H. (red.). 2000. Nauczanie języka obcego w zreformowanej szkole. Warszawa: IBE.

Komorowska, H., D. Obidniak. 2001. Rozwój zawodowy nauczyciela języka obcego. Stopień po stopniu Warszawa: PWN.

- Komorowska, H. 2004. *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.
- Kukła, D. 2007. *Kompetencje komunikacyjne przyszłych pedagogów*. Częstochowa: Wydawnictwo WSL.
- Michońska-Stadnik, A. 1996. *Strategie uczenia się i autonomia ucznia w warunkach szkolnych*. Wrocław: Wydawnictwo UW.
- Pfeiffer, W. 2001. *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*. Poznań: Wagros.
- Sobkowiak, P. 2009. *Systematyczna ocena własnej pracy nauczyciela jako element podnoszenia jakości kształcenia językowego*, w: *Języki Obce w Szkole*. 6, 23-30.
- Thiel, E. 1997. *Komunikacja niewerbalna. Mowa ciała zdradzi więcej niż tysiąc słów*. Wrocław: Astrum.
- Werbińska, D. 2004. *Skuteczny nauczyciel języka angielskiego – wnioski z badań*, w: *Języki Obce w Szkole*. 1. 78-80.
- Zawadzka, E. 2004. *Nauczyciele języków obcych w dobie przemian*. Kraków: Impuls.
- Zawadzka, E. 2010. *Nauczyciel języków obcych i jego niepełnosprawni uczniowie w dobie przemian*. Kraków: Impuls.
- Ziebell, B. 2002. *Unterrichtsbeobachtung und Lehrerverhalten*. Fernstudieneinheit 32. München: Langenscheidt.
- Żylińska, M. 2004. *NETCOACH – czyli o tym, dlaczego komputerów nie powinno zamykać się w pracowniach komputerowych*, w: *Języki Obce w Szkole*. 6. 170-180.
- Żylińska, M. 2004. *Szkoła i nauczanie języków obcych w społeczeństwie ery wiedzy*, w: *Języki Obce w Szkole*. 6, 31-47.
- Żylińska, M. 2009. *Neurodydaktyka języków obcych. Nauczanie języków obcych w świetle badań nad mózgiem*, w: *Języki Obce w Szkole*. 6. 5-18.